

Tančene zabave (28)

Dugo sam razmišljao, da li se smi napisati nešto o našem, bar danas, najlipšem zabavljanju: o tancu, bali, fašinj-skom mulatovanju, kiritofu, cehanju (čajanki), društvenih tančenih priredbov, majališu i ki bi još znao točno povidati kako naši Hrvati zovu takove tančene zabave. To-liko je tematika razgranata, kontroverzijalna, početo od Staroga Testamenta sve do najnovijega vrimenta, da se skoro ne smi pobadnuti ta tematika nego zeti za stvarnost takova kot je. Nima sumlje da je danas – kako tradicionalni tako i moderni tanci – najproširenija i najlipša zabava, ne samo mladine nego i nešto zrelije (morebit i starije) generacije. Tanac je ritmično kretanje, obraćanje, pojedinačno, u paru ili grupno... ali to i tako svi znamo, ar se od dičjega vrtića vježbamo u tom. I tanac se vremenom čuda (jako čuda) minjao i u zadnjih stovetih ljet – danas u disco tancu skoro već ne bi znali prepoznati starije klasične vezane forme ritmičkoga gibanja, tanca u nekadašnjem smislu. Svakako moramo razlikovati narodni i suvrimeni, moderni tanac.

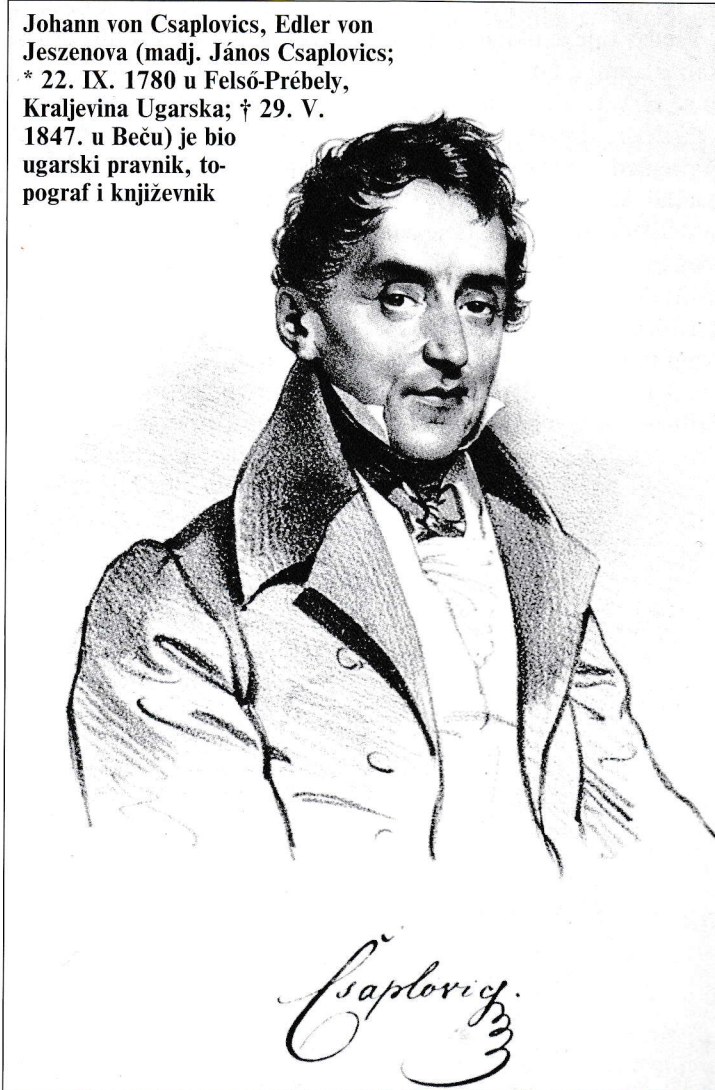
Od sebe razumljivo, da su naši prethodnici kad su se selili donesli sa sobom i svoje običajne tance ali prve pis-mene dokaze imamo samo iz 19. st., npr. od Engleza Richarda Brighta, ki je po Napoleon-ski boji proputovao naš kraj i u svojem djelu „*Travels from Vienna through lover Hungary*“, (Edinburgh 1818. lj.) opisao i svoje doživljaje iz zapadne Ugarske, točnije iz Velikoga Boristofa. Imamo slikovite prikaze od Johanna Pacsicha 1808. iz Gijece, a za njim i jako lipi opis tradicionalnoga tanca od Johanna Csaplovicsa u knjigi »*Croaten und Venden*« iz 1828., ki opis je jako živ onoga kako

tancaju naše folklorne grupe, osebito *Kolo-Slavuj* danas.

Tancalo se je pri nas u oseb-iti svetačni događaji: kiritof, veselje/pir, na fašinjak, završetak trgadbe ili kom drugom osebitem prilikom. Tančeni dani su bili običajno točno regulirani i od Crikve. U adventu, korizmi, na petak se nije smila prirediti tančena zabava. Još i naš biskup Štefan László je strogo gledao na nepismene regule tančene zabave (a to nije bilo tako davno). Danas se, po i u naši seli prihvaćeni diskoši nigdor ne redi

trutare ili cigane i u krčmi, velikoj dvorani priredili tanac. Kako se znam spomenuti, kod zidi na sve strani su bile postavljene klupčice na ki su sidile majke a pred njimi su stajale kćere na tanac. Ditići, muži su došli iz ke druge prostori-je, kade su imali postavljeno stole s literskimi flošami vina i zabavljali se. Oni su morali pojtiti u tančenu dvoranu i zaprositi od majke divičice na tanac. Kako dugo se je pak mogao držati takov skupni običaj, to moraju ustanoviti etnologi ki istražuju narodne običaje. Čudakrat je med ditići nastala gruba svadja za divojke, oseb-ito ako su se pojavili ditići iz

Johann von Csaplovics, Edler von Jeszenova (madj. János Csaplovics; * 22. IX. 1780 u Felső-Prébely, Kraljevina Ugarska; † 29. V. 1847. u Beču) je bio ugarski pravnik, topograf i književnik

po tom i tanca se kroz cijelo ljeto i u adventu i u korizmi.

Znam se spomenuti na jed-nu takovu priredbu u fašinjku u našem selu. Ditići, ki su bili u banda organizirani i „pokršćeni“ u jednu krčmu su si najeli muzicirajuću bandu,

susjednoga sela onda su noži-ći (bičkaši) i letve na ploti bile rasklimano slabo zataknuti na svoji mjesti. To su bile čisto drugačije zabave od onih kas-nijih kot student u Beču, kade su mladi pari polonezom otvara-li tančene zabave, ugledne

10. IX. 2021. HRVATSKE NOVINE

ljet

piše
Nikola Benčić

bale i sve bilo nekako u najlip-šoj prateži kot na najlipšem svetku, a sala/dvorana je bila većinom najlipše nakinčena.

Zanimljivo je da imamo od Zgradišćanskohrvatskoga katehete, židanskoga farnika, Ivana Muškovića (1848.-1930.), ki je bio iz Ugarske mjerodavan za katekizam i u Prvoj Austrijskoj Republici, malu knji-žicu pod naslovom »*Je li ples pogibelan?*«, štampan u Kisegu 1883. u koj moremo čitati: ... *tanac prilika za grih, ...čemerni jesu, ako človik s čemernim nakanjenjem ali zarad mar kako-ve čemerne okolnosti tanca, i človik da je va pogibéli, da će telovno poželjenje zbuditi va sebi ali va drugih pérsonáh...* i tako ide od točke do točke u svojoj argumentaciji (knjižica je prijevod iz nimške serije Dosenbach izdanja.)

Medtim svako naše selo Mali u prvom redu društ-va, znaju kakov veliki magnet druženja su naši veliki i mali bali za naše ljude. HN na široko izvješćavaju o ti događaji. A hrvatski bal u Beču HGKD-a a kašnje pak Hrvatskoga centra – sada jur duga ljeta u Park- ➔

➔ hotelu Schönbrunn – je, potpuno svejedno kako to gledamo, vrhunska društvena priredba za gradišćanske Hrvate i ima i po glasu i po eleganciji potpuno prvenstvo med našimi takovimi priredbami. Tomu balu je poklonjena – zvana svake naše navade i mjere – monografija od Petra Tyrana »60 balov – Hrvatski bal u Beču/ Der Kroatentball in Wien«, ka opisuje tradiciju, eminentni značaj zabave i perspektive za budućnost. Knjiga je koncipirana kot čitanka/štanka za odrašćene po koj se na 191 stranica i po galeriji fotografijov more lako i dosljedno pratiti razvitak od 1922. ljeta do 2007., ada skoro kroz ljeta našega postojanja u austrijskom Građišću i Beču.

Ova monografija, jedna od naših najlipših knjig nam zvana toga i po svojem tehničkom izvodenju more poslužiti peldodavnom dvojezičnom ostvarenju. Ona nam je ujedno i društveno ostvarenje našega identiteta i ostvarenja u austrijskom društvu sa svoje lipe, morebit najlipše strani. I dužičak, kot i trudan ali slavan je put od krčme Sandruschitz 1922. do Parkhotela 2007. I od ljeta do ljeta se more pratiti razvitak od krčmov do prominentnoga hotela. Ali istotako i minjanje muzike, ciganske, tambure, trutari, rock,... ka je ujedno i odraz uklapanja u društvo u kom živimo, naša sela ka su se reprezentirala sa svojim društvom i prominentno zastupništvo iz austrijske politike, i našega društvenoga života.

Ali da ne nastane neakav Anesporazum med našimi organizacijami tančenih zabav na različni razina, svaka takova priredba, početo od seoske razine do najvišega društvenoga nivoa nas more samo jačati i izgradjivati medjusobnu povezanost, snažiti i produbljivati naš identitet, u kom se čutimo doma. A to „čutiti se doma“ nam daje sigurnost, dom i domovinu, bar droptinku sigurnosti u današnjem kaotičnom, nemirnom svitu. □

Ministar Marić u Beču: Austrijski investitori snažno podupiru ulazak Hrvatske u Schengen i eurozonu zbog obostrane koristi

Austrijski investitori jur su prisutni u Hrvatskoj, ali brojni novi, želju nastaviti ili početi ulagati u Hrvatsku, međutim očekuju poboljšanje poduzetničke klime, nač bi poseban uticaj tribao imati, izmed ostaloga, ulazak Hrvatske u Schengenski prostor i eurozonu, istaknuto je u pandiljak, 6. septembra u Beču, na skupu „Hrvatska u fokusu“ na kom je poseban gost bio potpredsjednik Vlade Rep. Hrvatske i ministar financijov Zdravko Marić.

BEČ – Organizator skupa na kom su se okupili eminentni austrijski bankari i ulagači ki posluju ili želju poslovati u Hrvatskoj tr ostali poslovni ljudi bilo je austrijsko Udruženje „Jugoistočna Europa – Mriža za razvoj poslovanja“ (SEEBDN) iz Beča u suradnji s bečkom TPA Group za porezno savjetovanje.

Ministar Marić u uvodnom obraćanju je istaknuo sva dosadašnja postignuća hrvatske vlade na čelu s premijerom Andrejom Plenkovićem i detaljno analizirao hrvatsku poreznu reformu ka triba pridonesti poboljšanju poduzetničke klime u zemlji, tr govorio o aktualnoj situaciji s financijami u državnom proračunu, rashodi kao ključu uspjeha dugoročne održivosti javnih financijov, neočekivano dobroj turističkoj sezoni s obzirom na pandemiju koronavirusa, pozitivnimi visti oko rasta BDP-a, Nacionalnom planu oporavka i otpornosti, i očekivanji vezanimi uz ulazak Hrvatske u eurozonu i Schengenski prostor.

„Kako se je ovde okupilo poprilično poznatih licev austrijske poslovne i financijske zajednice ka jur posluje u Hrvatskoj, ali i potencijalnih ulagačev zainteresiranih za ulaganja u Hrvatsku, izuzetno mi je bilo važno prenijeti poruke što je sve hrvatska Vlada do sada učinila kako bi se uspila

nositi s aktualnom krizom. Naglasak sam stavio na perspektive, izdvojivši tri ključne odrednice. Prije svega u ekonomsko-financijskom dijelu, a ovde su i naše želje, napori i koraki prema europskim integracijam: ulazak u Schengen i eurozonu“, rekao je Marić, po završetku skupa, dodavši:

„Po pitanji ka su postavljali, vidio sam da austrijski poduzetnici jako podržavaju ulazak Hrvatske u Schengen, a poglavito u eurozonu, jer kako su istakli, to i za njih znači smanjenje odredjenih vrsti troškov i eliminiranje odredjenih rizikov, ča im u konačnici olakšava njevo poslovanje s hrvatskim kompanijami i partneri“.

Veliki broj pitanj i komentarov nazočnih bio je vezan uz implementaciju Nacionalnoga plana oporavka i otpornosti Republike Hrvatske.

„To je ono ča je u našem središnjem fokusu. Dokument je usvojen i sada kreće u fazu implementacije. Investitori su dosta veliki interes pokazali upravo za ulaganja u – zeleno i digitalno – ča je globalna odrednica EU-a. A Austrija u tom jur ima zapažena iskustva. Posebice kod obnovljivih izvorov energije“, istakao je ministar financijov.

S obzirom na veliko zanimanje za hrvatsku poreznu reformu, Marić je nazočnim vrlo detaljno izložio nje glavne odrednice. „I meni je drago kada čujem da austrijski poslovni ljudi hvalu Hrvatsku i tražu informacije, ne kurtoazno, nego kako bi i oni od nas nešto naučili. Stoga sam detaljno objasnio zač smo išli u smanjivanje poreza i ča ono donosi u konačnici. Kako se je pokazalo ta pozitivan efekt, prem korona krize imao je pozitivan odraz i na gospodarski rast“, rekao je ustvrdivši:

„Hrvatska u gospodarskom smislu trenutačno dobro stoji. Trendi ke vidimo i zadnji objavljeni podatki pokazuju, da

ako ne dojde do neke značajnije negativne ugroze vezane uz virus, naš oporavak, zapravo naš puni oporavak mogao bi se dogoditi jur sredinom sljedećega ljeta. A to je sjajna vist, jer bi to praktički značilo da smo u dvi ljeti došli na predkrizno ljetu, a kod prošle ekonomske krize tribalo nam je za to još i 11 ljet. To je jedan važan podatak u Hrvatskoj, ali drago mi je da ima pozitivan odjek i u Austriji“.

Pozitivan odjek na skupu imao je i podatak da je BDP u drugom kvartalu skočio za 16,1 posto, tr da je Hrvatska prema dostupnim podatkom u zoni rasta od 7 posto na godišnjoj razini, ča će se odraziti na prihodovnu stranu. Prem toga prema njegovim ričam fokus nam triba biti na rashodi.

„Mi uspivamo nalaziti kvalitatan balans, a u isto vreme ne zanemarivati fiskalnu odgovornost i odgovornost prema poreznim obveznikom“, ustvrdio je hrvatski ministar Marić.

A ča se tiče prihoda ministar je rekao: „Imamo neočekivano dobru turističku sezonu. Učinili smo svi zajedno sve ča je bilo u našoj moći da uspimo i sada moramo imati odredjene benefite“. Napomenuo je kako Hrvatska mora smanjiti ovisnost o turizmu i jačati druge gospodarske i industrijske grane, ke takaj imaju veliki udio u BDP-u, a kao primjer je naveo segment IT industrije.

„Investitorom je danas bilo važno čuti da uz neke tradicionalne industrijske grane razvijamo i neke nove, moderne“, naglasio je Marić.

Ča se tiče upeljanja eura, rekao je da je 2023. ljetu „realno“ da Hrvatska udje u eurozonu, pod uvjetom da prethodno ispuni sve uvjete. „Austrijanci su vrlo zainteresirani za ulazak naše zemlje u eurozonu. Njeva je poruka udjite čim prije, ods. čim prije ispunite sve kriterije. Prije će i vam i nam biti bolje“. (Snježana Herek)